

Vantaan kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n gigabittiasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Viite: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n gigabittiasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi VN/25291/2024

Vantaan kaupunki kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n gigabittiasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi. Lausunnon antamisen määräaika on 29.4.2025. Vantaan kaupunki lausuu esitysluonnoksesta seuraavaa:

Yleisten alueiden lupien käsittely ja valvonta

Pykälässä 6 on määritetty poikkeustapauksia käsittelyaikoihin. Esitettyjen tapausten lisäksi tulisi kunnilla olla mahdollisuus pidentää käsittelyaikoja poikkeuksellisissa tilanteissa. Kunnan lupakäsittely voi ruuhkautua esimerkiksi poikkeuksellisen hakemuskäärän tai poikkeuksellisen laajojen hakemusten seurauksena. Myös lomakaudet tai muut poissaolot voivat merkittävästi vaikuttaa kunnan mahdollisuuteen perehtyä hakemuksiin.

Hakemuksen täydellisyyden määrittäminen ei ole yksinomaan tekninen minimivaatimusten täyttymisen tarkastus. Käsittelijän pitää pysytä perehtymään esitettyihin suunnitelmiin, niiden laatuun ja toteuttamiskelpoisuuteen. Tämä vaatii aikaa ja sen takia hakemuksen laajuus vaikuttaa merkittävästi siihen, kuinka paljon aikaa tähän on varattava.

Pykälässä 7 on määritetty poikkeuksia lupamenettelyyn. Vantaan kaupungin näkemys on, että mikään yleisille alueille sijoittuva työ ei voi olla vaikutukseltaan vähäinen, sillä ne vaikuttavat liikenteeseen ja turvallisuuteen. Myös vähäisissä töissä tulisi noudattaa olemassa olevan lain periaatteita ja kunnan ohjeistuksia rakennustyön toteuttamiseen liittyviin lupakäytäntöihin. Tällöin täyttyy myös tasavertaisuusperiaate rakennusteknisten töiden lupamenettelyjen suhteen, eikä ketään verkonrakentajaa aseteta erityisasemaan.

Pykälässä 10 säädetään Liikenne- ja viestintäviraston roolista laiminlyöntien ja määräysten rikkomisen osalta. Onko uhkamenettely tarkoitettu koskemaan vain ilmoitusvelvollisuutta tai muita työtä edeltäviä vaiheita vai ulottuuko se myös mahdollisiin työn aikaisiin laiminlyönteihin?

Keskitetty tietopiste ja sen haasteet

Laissa on esitetty, että lupahakemuksia jätetään keskitettyyn tietopisteeseen. Useilla kunnilla on jo käytössä jokin lupien käsittelyyn tehty palvelu. Jotta kuntien lupakäsittelijöiden ei tarvitsisi käsitellä lupia kahdessa eri järjestelmässä, tulisi tämä huomioida jo lakiehdotuksessa. Yhtenä vaihtoehtona voisi olla, että kunta voisi päättää, että myös VHCN-verkkoihin liittyvät lupahakemukset käsiteltäisiin kunnassa käytössä olevan lupapalvelun kautta. Toisena vaihtoehtona voisi olla, että vaikka hakemus jätettäisiinkin keskistetyn tietopisteen kautta, voisi

kunta suorittaa lupakäsittelyn oman palvelunsa kautta. Tämä edellyttäisi, että keskitetyn tietopisteen ja kunnan lupapalvelun välille pystyisi rakentamaan kahdensuuntaisen integraation, joka mahdollistaisi lupakäsittelyn erillisessä lupapalvelussa. Keskitetyn tietopisteen ja kunnan palvelun tai taustajärjestelmän välinen integraatio mahdollistaisi myös muita ratkaisuita esimerkiksi tietojen toimittamiseen.

Vaatimuksena on, että kaikkien VHCN-verkkojen rakentamiseen tarvittavat lupahakemukset toimitetaan keskitetyn tietopisteen (Verkkotietopiste) kautta. Vantaan kaupungilla VHCN-verkkojen rakentamiseen tarvittavia lupahakemuksia toimittavat kuitenkin lukuisat muutkin verkkotoimijat, ja tietoliikenneverkkojen osuus v. 2024 oli n. 40 %. Kaikki lupahakemukset tuleekin käsitellä samanarvoisesti samalla prosessilla, joten yhden verkkotoimijatyypin erottaminen omaksi hakemuslajiksi rikkoisi hyvin toimivan kokonaisuuden niin Vantaan kaupungilla kuin muillakin isommilla kaupungeilla.

Keskitetyn tietopisteen kautta olisi saatavilla jatkossa myös hakemuksen käsittelyvaiheen tiedot sekä kaikki tiedot lupaehdoista ja -menettelyistä. Hakemukset käsitellään kuntien taustajärjestelmissä, joista hakija saa aina ajantasaiset tiedot – myös käsittelyvaiheista. Näiden toimittaminen kansalliseen kopiorekisteriin vaatisi massiivista järjestelmäkehitystä, rajapintojen konfigurointia ja laajaa tietoturvatyötä jokaisessa 308:ssa kunnassa. Vantaan kaupunki ei näe, että tämän rahoittamiseen on resursseja.

Keskitetyn tietopisteen (Verkkotietopiste) kautta tulee saada sähköisessä muodossa seuraavat tiedot fyysisestä infrastruktuurista: georeferoitu sijainti ja reitti. Kansallisen turvallisuuden kannalta olisi erittäin kriittistä, jos yhteen keskitettyyn kopiorekisteriin kasattaisiin koko valtakunnan tietoliikenneverkkojen tarkka sijainti (vrt. syksyllä 2024 keskeytetty LVM:n Sijaintitietopalvelu -hanke). Lisäksi yleisellä tasolla kuntien velvoite toimittaa tietoja infrastruktuurista jokaiselle VHCN operaattorille herättää kysymyksiä kansallisen turvallisuuden osalta. Voiko tätä velvoitetta hyväksikäyttää kartoittamaan infrastruktuuria, joka ei itsessään ole kriittistä, mutta suuressa laajuudessa muodostaisi haavoittuvuuden?

Rakennusvalvonnalle esitetyistä tehtävistä

Lakiehdotus esittää rakennusvalvonnalle uusia tehtäviä. Esityksen mukaan kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tulisi valvoa kiinteistön kuituvalmiin fyysisen infrastruktuurin rakentamista sekä varmistaa, että kuitukaapelointi on toteutettu määriteltyjen standardien tai teknisten eritelmien mukaisesti. Perustelumuistiossa tarkennetaan, että valvonta kohdistuu sisäverkon rakentamiseen liittyvän dokumentaation seurantaan.

Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan lain jatkovalmistelussa pitäisi harkita, onko rakennusvalvonta sopiva taho valvovaksi viranomaiseksi. Rakennusvalvonnan pääasiallinen osaaminen liittyy terveellisyys- ja turvallisuuden valvontaan, eikä gigabittiasetus vaikuta näihin. Tämän takia rakennusvalvonnan asiantuntemus kyseisessä asiassa on puutteellinen, vaikka

valvonta koskisi lähinnä dokumentaatiota. Ilman tarvittavaa osaamista dokumentaation riittävyden arviointi on käytännössä mahdotonta. Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan gigabittiasetuksen valvonnassa voitaisiin hyödyntää sähköturvallisuuden valvontamallia, jossa auktorisoitu taho valvoo lopputulosta, ja ainoastaan käyttöönottopöytäkirja esitetään rakennusvalvonnalle. Asiansa osaava viranomainen (Tukes) suorittaa pistokoemaisia tarkastuksia.

Vantaan kaupunki haluaa korostaa, että laajatkaan toimisto- tai muiden rakennusten korjaustyöt eivät kuulu rakentamisluvan piiriin. Vuokralaisen vaihtuessa toimistotiloissa tehdään usein muutostöitä, jotka eivät edellytä rakentamislupaa. Näiden muutostöiden yhteydessä parannetaan usein tietoliikenneyhteyksiä. Jos valvontavastuu asetetaan rakennusvalvonnalle, onko vaarana se, että merkittävään osaan gigabittiasetuksen alaisista töistä ei kohdistu mitään viranomaisvalvontaa?

VANTAAN KAUPUNGINHALLITUS